

Iz tega je razvidno, da ni pouka prosto ni na dan sv. Marka in tudi ne prve dni Krizhevega tedna. Razvidno je tudi, da kdor opusti te dni pouk, je zanemaril svojo dolžnost. Lahko ima to zanj hude posledice, saj je naš disciplinarni zakon tako nejasen in površen, da spravijo lahko šolski oblastniki, kogar hočejo za vsako malenkost v sitnosti in škodo. Marsikdo lahko pokaže koga, ki se mu ni nič zgodilo, akoravno ni imel omenjene dni pouka, a to ni še nikako zagotovilo, da ne bo drugi kaznovan, zakaj vsem nam je znano, da premaguje načelo Benjaminov.

Ponekod si pomagajo s tem, da dovoli krajni šolski svet te dni prosto. Tudi to ne opraviči učiteljstva, ker krajni šolski svet sme dati prosto zaradi zgoraj navedenega šol. in uč. reda le en dan prosto v letu. To mora biti učiteljstvu znano, odbiti mora vsako tako dovoljenje, ker je nezakonito in drugače pade vsa odgovornost tudi na učiteljstvo. Se na drug način si pomagajo v nekaterih krajih. Pouk začnejo šele ob 9 uri jutraj. Zaradi tega prične procesije ob 5 ali 6 uri jutraj in končajo do 9 ure. Otroci se udeležijo procesije skupno z učiteljstvom in po procesiji je šolski pouk. Tu pa nam sili vprašanje, kakšen napredek mora biti dotični dan v šoli? Otroci in učiteljstvo so utrujeni po tri in še večurnem cerkvenem obredu in potem naj se še tri ure udeležujejo pouka! Pa še nekaj! Znana je neka ministrska naredba, ki določa, da se ne sme zbirati šolske mladine pred 7. uro jutraj. Če šolski oblastniki pokličejo v veljavo to naredbo, bo zopet imelo sitnosti le učiteljstvo. Zato mislimo, da je dosti razvidno, kaj je narediti učiteljstvu, ako hoče ohraniti svoj ugled in še to malo svobode.

Važna rabsodba.

Dunaj, 11. aprila 1913.

Državno sodišče je danes razsodilo o vprašanju, ali so šolski otroci obvezni udeleževati se verskih vaj njihovega veroizpovedanja, in če so starši, ki to zabranjujejo, kaznjivi. Neki trgovec na Moravskem ni pustil svojega šoloobveznega otroka ne k službi božji ne sprejemati sv. zakramentov. Okrajni šolski svet je obsodil očeta na 20 K, odnosno 48 ur zapora; zaradi tega vložen priziv je deželni šolski svet odklonil. Nato se je pritožil oče v svojem in v imenu svoje hčerke na državno sodišče, češ, da so se kršili temeljni državni zakoni z ozirom na svobodo veroizpovedanja in vesti in z ozirom na to, da spada on pod zakonitega sodnika in ne more biti od okraj. šol. sveta obsojen. Državno sodišče je zavrnilo pritožbo z motivacijo, da se ni kršila pravica do svobode veroizpovedanja in vesti, tudi se ni kršila pravica, stati pred postavnim sodnikom.

Pred državnim sodiščem se je 10 t. m. vršila obravnava pod predsedstvom dr. Ungerja o tožbi šol. voditelja Franc Grafa iz St. Ruperta proti štajerskemu deželnemu odboru. Graf je prej služboval v Tregistu, kjer se je nahajala šola v nekdanji krčmi, in se je plesna dvorana rabila za šolsko sobo. L. 1903 se je postavila nova šola, toda učitelj si je obdržal svoje stanovanje v gostilnici. Njegova prošnja naj se mu odkaže stanu primerno stanovanje za šol. voditelja, se je odklonila, zaradi česar je razmerje med njim in šolskimi oblastni postalo napeto. Prišlo je celo do tožbe zaradi razžaljenja časti od okrajnega glavarja proti Grafu in se je proti slednjemu uvedla di-

Tožil je že, da ostri zrak ne de dobro njegovemu grlu, tudi vkraber ni več mogel, dušilo ga je, dokler ga ni v noči 28. marca 1913 udušila pljučnica, katere se je bil kar doma na svojem stanovanju nalezal. Ker je vedno redno živel, so se dopolnile nad njim pesnikove besede;

„Živel mož je dolgo časa,
sneg pobelil mu glavo,
brada bila sivolasa,
se svetila kot srebro.“

Dne 31. marca 1913 smo ga spremili na mestno pokopališče, kjer počiva tudi njegova druga žena. Prvo je bil pokopal že v Vipavi. Učenci obeh šol so ga spremljali, bilo jih je mnogo nad 300. Spremljal ga je g. šol. nadzornik z učiteljstvom na njegovi zadnji poti, pa tudi deputacije iz sosednjega štajerskega okraja so šle za krsto. C. k. uradniki ter mnogo ljudi iz mesta in okolice — vsi so mu izkazali zadnjo čast. Krsto je krasilo mnogo lepih vencev. Mestna občina je podarila krasen venec, baš tako okoliška šola in krajni šolski svet okoliški: najlepši pa je bil oni od učiteljskega društva. Na grobu se je v vznemirjenih besedah slovenskega govora, ki je lepo upošteval učiteljski stan, njegovo delo ter zasluge ranjkega v tem ožju, poslovlil od pokojnika mestni župnik g. Čizek.

Ni ga torej več med živimi, a spomin nanj bo dalje živel.

Bil vesten je vzgojitelj,
pa stanu vzor učitelj!

Blag mu spomin!

disciplinarna preiskava. Plača se mu je suspendirala na alimentacijski znesek 1320 K. Disciplinarna preiskava je donesla Grafu ukor, zaeno pa se mu je zopet nakazala polna plača. Zaradi zaostalih obresti 106 K njegove, četudi prikrajsane plače pa je tožil Graf deželni odbor, ki je bil tudi obsojen plačati tekom 14 dni 106 K zaostalih obresti in 100 kron sodnih stroškov.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Naznanilo.

Pevcem in pevkam, kateri so se zglasili k sodelovanju jubilejnega koncerta povodom 25letnice učiteljske „Zaveze“, so se razposlale note v partiturah že pretečeni teden. Pri koncertu se pojo naslednji pevski zbori:

- A. Moški zbori.
 1. a) Fr. Marolt: „Travniki so že zeleni.“ Narodna pesem.
 - b) J. Žirovnik: „Kaj pa ti pobič...“ Narodna pesem.
 - c) O. Dev: „Dober večar, luba dakle.“ Narodna pesem.
2. E. Adamič: „Dan slovanski.“
- B. Mešani zbori.
 3. a) J. Žirovnik: „Prišla bo pomlad zelena.“ Narodna pesem.
 - b) O. Dev: „Gozdič je že zelen.“ Narodna pesem.
 - c) M. Hubad: „Ljub'ca, povej, povej.“ Narodna pesem.
 4. F. Juvanc: „Izgubljeni cvet“
 5. E. Adamič: „Moravska narodna.“

Skupna pevska vaja za vse pri-glašence je na binkoštni torek, dne 13. maja t. l. v Ljubljani. Dvorana in ura skupne pevske vaje se naznani čimprej. Zdaj je nujna dolžnost vsakega posameznega pevca in pevke, da vse zbere natanko naštudira najprej doma, vsak sam zase. Naloga društvenih predsednikov in pevovodij pa je, da določijo se pred dnevom skupne vaje v vsakem posameznem okraju okrajno pevsko vajo. S temi pevske vaje so lahko v zvezi zborovanja učiteljskih društev. Le na ta način je mogoče, da skupna pevska skušnja ne traja predolgo; zakaj ta ima namen naštudirati določene pevske zbere samo v podrobnostih in finesah.

Priučiti pa se je treba moškemu zboru z isto natančnostjo tudi drugim narodnim pesmam, ki se nahajajo v doposlanih partiturah.

Narodne pesmi so se privzele v koncertni vzpored zato, da se o njih seznanijo slovanski gostje, ki pridejo v jubilejnih dneh k nam.

F. Juvanc mešan zbor „Izgubljeni cvet“ se pomotoma ni litografiral, kar se zgodi in naknadno razpošlje v najkrajšem času.

Po sedanjih zgledih so moški v mešanem zboru v dvetretinski večini. Kdor ve v svojem okraju (to velja predvsem za Kranjsko) za dobro pevko, ki se še ni priglasila, naj jo pregovori, da se še pravočasno zgleda h koncertnemu sodelovanju. Le veselo na delo!

Odbor učiteljskega društva za kranjski šolski okraj vabi tem potom vse pevce, ki so se zglasili k sodelovanju jubilejnega koncerta, na okrajno pevsko vajo, ki je v nedeljo, dne 4. maja, točno ob 4. uri popoldne v Kranju.

Te pevske vaje naj se udeležijo tudi vsi priiglašenci iz radovljanskega okraja! Naj nikogar ne manjka. Kdor se hoče še priiglasiti, naj to nemudoma stori, da se mu še pravočasno pošljejo note.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 3. aprila v Ptuj.

Predsednik z radostnim srcem pozdravi lepo število zborovalcev, med njimi novo pristopivšega člana tovariša Frana Karbaša, učitelja na Hajdinu, sosebno pa g. predavatelja dr. L. Pivka, ki je radevolje prevzel častu primerno predavanje „Šolstvo na Bolgarskem“.

Burna debata se je vnela pri okrožnici Zveze, tiče se resolucij kmetijskih občin v zadevi regulacij učiteljskih plač. — Padla je marsikatera trpka na račun naroda, njegovih demagogov, na račun vlade, kateri vsi skupaj nimajo toliko, da bi svoje učiteljske poštene plačali. Brez resolucij kmetijskih občin se zvišajo plače po oblasti in vladi s pritiskom na davkoplačevalce žandarmiji, častnikom, duhovnikom, deželnim in državnim uradnikom — učiteljstvo nobenemu stanu ne zavida boljšega gmojnega položaja, pač pa zahteva zase, kar mu gre — a za boljše gmojno stanje učiteljstva se že potezajo celo kmetijske občine, in vendar se nič ne zgodi. Učiteljstvo torej nima prijateljev pri demagogih ljudstva, pri vladi in oblasti. Navezano je samo nase, ter je prepirano, da le z radikalnimi sredstvi doseže radikalno regulacijo, in častneje je poslužiti se radikalnih sredstev, nego prosjati. Koraki Zveze, Zaveze, Lehrerbunda in Verbanda so učiteljskemu društvu prepočasni.

Gosp. dr. L. Pivko je temeljito predaval o „Šolstvu na Bolgarskem“ ter žel za svoje krasno predavanje vsestransko pohvalo. Predsednik se mu presrečno zahvali z nado, da še večkrat počasti učiteljsko društvo. — P. mladanski izlet se priredi 5. junija na Ptujsko goro in k vinogradom štaj. hranilnice v Lipnem.

Soglasno se sklene najiskrenejše čestitati profesorju g. L. Lavtarju povodom imenovanja šol. svetnikom.

Tovarišice in tovariši! Na veselo snidenje dne 5. junija na Ptujski gori in v Lipnem!

Gornjegrajsko učit. društvo zboruje dne 1. majnika t. l. točno ob 10. uri v šoli v Gornjem gradu po sledečem vzporedi: 1. Nagovor predsednika; 2. zapisnik; 3. dopisi in pogovor o njih; 4. predavanje tov. Joška Bizjaka: Utrinki iz učnih predmetov lanskega učiteljskega tečaja na dež. kmet. šoli v St. Juriju ob j. ž.; 5. slučajnosti. Ker bo predavanje jako zanimivo in poučljivo in ker bomo razpravljali o mnogih važnih zadevah, tičečih se našega stanu v ožjem in širšem smislu, je upanje, da se udeležijo tega zborovanja vsi zavedneži. Glede kosila se je vsaj par dni poprej javiti pri učiteljstvu v Gornjem gradu. Tedaj na gotovo in zadovoljno snidenje! Tovariški pozdrav vsem od Ivana Kelca, t. č. predsednika.

Savinjsko učit. društvo je zborovalo 3. aprila pri „Pihlirtu“. — Med dopisi je prišlo tudi vprašanje Zaveze, koliko je naročnikov Zavezinih listov. Izkazalo se je, da imajo „Popotnika“ 4 šole in 4 učit. osebe; „Učit. Tovariša“ 14 šol in 4 učit. osebe; „Zvonček“ 9 šol (St. Jur ima 3 izvide).

Po prečitaniu dopisov je predaval tovariš Pečar: „Bridek je naš stan in ne napravljamo si ga še bridkejšega!“

V tem svojem referatu nam je podal mnogo zanimivih spominov iz svojega večletnega službovanja. Na podlagi teh svojih izkušenj je razpravjal o medsebojnem odnosu učiteljstva med seboj in učiteljstva do nadučitelja. Prišel je do zaključka, da šola edino potem uspešno deluje, če je med učitelji sloga, če je nadučitelj svojim tovarišem bolj prijatelj kakor predstojnik. Zahrbtost in denuncianstvo naj izginje iz naših vrst; bodimo si pa odkritosrčni prijatelji! Značilno se glasi nemški pregovor, ki pravi: „Der grösste Schuft im ganzen Land, das ist und bleibt der Denunziant.“

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje dne 1. majnika t. l. ob 11. uri v okoliški šoli v Celju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Zadnjič izostaloročilo računskih pregledovalcev. 3. Dopisi, tekoče društvene zadeve (važno!), vprašalna skrinjica. 4. Razgovor o vprašanjih za letošnjo uradno konferenco: a) Kaj in kako naj se v ljudski šoli riše s šestilom in ravnilom? b) Kako je navajati šolsko mladino, da bo tudi pozneje v življenju rada in s pridom čitala? (Prosim, razmišljajte o teh vprašanjih!) 5. Slučajnosti. Pridite vsi, ki Vam je mar stanovsko društvo! Franc Brinar, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo dne 3. aprila t. l. v ormoški okoliški šoli v navzočnosti 24 članov in dveh gostov. Predsednik tov. Rajšp je v pozdravnih besedah vzbujal v nas zaupanje, da bodo tudi za učiteljski stan nastopili pomladni dnevi. To upanje imamo in se ga oklepamo z vsem srcem. Omenil je nadalje izstop tov. Karbaša iz našega društva, ker je bil prestavljen v ptujski okraj. Zapisnik občnega zbora in odboreve seje se je vzel na znanje. — Zanimiv je bil referat tov. Rajšpa o dopisu Štajerske učiteljske zveze o novo izdelanem osnutku učiteljskih plač. Upamo, da bo deželni zbor postal skoraj delazmožen in da bo te naše opravičene zahteve upošteval. Živahna debata se je razvila tudi o nekem dopisu zavarovalnice „Erste öster. Unfallversicherungsgesellschaft in Wien“. Končno se je sklenilo, da naj spravi ta zadevo delegata pri zborovanju Zveze slov. štaj. učiteljev v razgovor. — Gdč. Micika Velnarjeva nas je s svojim temeljitim govorom seznanila z vzgojnimi idejami Ellen Keyne knjige „Stoletje otroka“. Posebno moški so pazljivo poslušali izvajanja in se tako seznanili vsaj nekoliko z idejami te velike žene, ki je pa ne smemo primerjati s sedanjimi angleškimi sufragetkami. Končno se je izrazila želja, naj predavateljica objavi ta svoj govor v „Popotniku“; zaradi tega opuščam nadaljnjo poročilo o vsebini govora. — Delegati za binkoštno zborovanje Zveze slov. štaj. učiteljev ostanejo isti kakor lani. — Meseca junija pa hočemo izleteti v Središče in bomo zopet enkrat tamkaj zborovali. Po zborovanju so nam naše pevke in pevci zapeli nekaj prav lepih pesmi in so nam urice kaj hitro minile. — Kakor sem že uvodoma omenil, se je zborovanja udeležilo 24 članov in dva gosta. A naše društvo šteje čez 30 članov in bi nas veselilo, da nas enkrat tudi ostali pogledajo, saj jim vsaj tako upamo, naša družba ni preslaba. Kaj pa tisti, ki še sploh niso člani društva? — 4. junija se vidimo v Središču, mogoče vendar enkrat vsi skupaj. Na zdar!

Argus.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 3. aprila t. l. v dvorani pri „Zlatem jenu“. Predsednik tov. Križman otvoril zborovanje s presrečnim pozdravom na zbrano učiteljstvo. Nato sporoči, da je bila svoj čas učiteljska deputacija v Trstu na c. kr. namestništvu glede definitivnega nameščenja nekaterih učiteljev goriškega okraja ter je pričakovati, da reši deželni šolski svet zadevo ugodno. Ravno tako je zagotovil deputaciji gospod namestnik, da bo gotovo predložen zakon glede štetja stanarine v penzijo v Najvišjo sankcijo. Predsednik sporoči tudi, da je ministristvo ugodno rešilo zadevo tov. Petra Medveška glede županovanja. Dalje naznani, da so se našle pri ces. kr. okrajnem šolskem svetu v Gorici nekatere pomankljivosti. Poročila po raznih časopisih do sedaj niso še točna. Primanjkljaj je gotov, toda dognano ni še, koliko. Zastopnika učiteljstva imata pri tem čiste roke, ker nista bila nikoli pregledovalca računov.

Tovariš Klavora vpraša: „Kaj storiti z učencem, ki dovrši med šolskim letom 14. leto svoje študijske?“

Predsednik tov. Križman odgovori: „Zakon določuje obiskovanje šole do dovršenega 14. leta. Na željo staršev mora pa voditelj izšolati takega otroka, vročivši mu odpustnico.“

Določa se 40 K podpore učiteljskim v Gorici iz društvene blagajnice, da se morejo lažje udeležiti sestankov učiteljskih, ki bo v letošnjih počitnicah v Ljubljani.

Predsednik toplo priporoča učiteljstvu, naj se naroči na učiteljske liste.

Zaveza slavi letos 25letnico svojega obstanka, ob isti priliki se priredi velik koncert v Ljubljani. Predsednik vabi vse pevce in pevke k sodelovanju in naj se čim prej priiglasijo pri društvenem pevovodji, da dobe potrebne glaske.

Poziva tudi nekatere mlade učitelje, ki radi zabavljajo po krčmah čez društvo in učiteljska zastopnika. To ni kolegialno. Če ima kateri tako željo, naj jo pove pri zborovanju, da se mu pojasni; grdo je zabavljati okolo, če ni dotični navzoč. Svojo kritiko naj izrazi tam, kjer ima prizadeti priliko zagovarjati se.

Slednjič sporoči predsednik učiteljstvu, če želi kateri tovariš ali tovarišica kakega pojasniti, naj se obrne na predsedništvo društva in dobi tozadevni odgovor. Čitanje zadnjega zapisnika se opusti.

Tajnik tov. Rojic poda letno poročilo, iz katerega posnemamo, da šteje društvo 2 častna in 130 rednih članov.

Tekom leta je bilo 6 zborovanj in 4 predavanja, in sicer:

I. „Žensko vprašanje,“ predaval tov. A. Vodopivec.

II. „Učiteljsko gospodarsko vprašanje,“ predaval tov. Fr. Mermolja.

III. „O nekaterih vprašanjih moderne vzgoje,“ predaval g. ravnatelj V. Bežek.

IV. „Geološki izprehodi po Goriškem,“ predaval g. profesor J. Seidl.

Razen s predavanji se je društvo pri vseh zborovanjih in odborovih sejah resno pečalo z razmotirvanji raznih aktualnih društvenih in stanovskih zadev.

Poročilo blagajnika tov. P. Plesničarja kaže 873 K 75 vin. dohodkov, 546 K 47 v. stroškov, torej 327 K 28 vin. preostanka. Ta bi bil večji, ako bi vsi člani storili svojo dolžnost in poravnali društvenino.

Pregledovalcem računa sta bila izvoljena tovariša E. Praprotnik in R. Orel.

Končno je bil voljen zopet z vzklikom enoglasno stari odbor.

Književnost in umetnost.

Božena Nemcová, Češke pravljice. Zaradi ocene v Pedagoškem zborniku 1912 str. 30, v kateri pripoča Josip Brinar to knjigo šolam, dohajajo vprašanja, ali se dobi ob večjih naročilih po znižani ceni. „Mariborski Sokol“ javlja kot založnik šolskim vodstvom, ki hočejo naročiti večje število izvodov teh pravljic bodisi za skupno čitanje v šoli ali za šolsko knjižnico, da jim daje v ta namen 30 odst. popusta, t. j. broširan izvod po 70 vin., vezan po K 1.— Mariborski Sokol.

Srednješolski vestnik.

**** Učni jezik na srednjih šolah, ki so namenjene za Slovence.** O tem za našo mladino prevažnem vprašanju se je pred sedmimi leti resno posvetovalo 20 profesorjev, ki so se na iniciativo deželnega šolskega nadzornika Hubada zbrali dne 12. februarja 1906 pod predsedstvom ravnatelja Wiesthalerja v konferenčni sobi c. kr. I. državne gimnazije. Po živahni debati se je jezikovno vprašanje na naših srednjih šolah principialno enoglasno rešilo v tem smislu, da bodi učni jezik za vse predmete razen nemščine v vseh razredih slovenski. Isto stališče je (glede učnega jezika na naših srednjih šolah) zavzelo „Društvo slovenskih profesorjev“ na svoji glavni skupščini dne

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

22. decembra 1907 in na vseh nadaljnjih svojih skupščinah — ter istotako učiteljski zbori naših utrakvističnih gimnazij. V l. 1911 in 1912 pa se je pri konferencah za določitev učnih knjig pojavilo nekaj glasov proti temu stališču, in to je napotilo „Društvo slovenskih profesorjev“, da je koncem leta 1912 uprizorilo med svojimi člani in sploh med slovenskimi profesorji anketo o učenem jeziku na naših srednjih šolah. Na izrednem občnem zboru dne 27. decembra 1912 se je izvolila štiričlenska komisija, da ugotovi izid enketnega glasovanja o učenem jeziku na naših srednjih šolah. Ta komisija (prof. dr. Debevec, dr. Ilesič, Jeran in šolski svetnik Sinkovič) so se 22. februarja 1913 — ko je vsak sam zase pregledal in presodil vse odgovore — zbrali pod predsedstvom društvenega predsednika ter po daljšem posvetovanju dognali kot rezultat enketnega glasovanja sledeče: „Ogromna večina odgovorov (155) meri na popolno poslovenjenje naših srednjih šol, a obenem zahteva preuredbo pouka v nemščini, od l. razreda pričenši do najvišjega. Oboje se mora vršiti obenem“. — Proti se je našlo 31 glasov. Vsi pa stoji na stališču, da se mora naša mladina naučiti nemščine popolnoma. To naj služi v pojasnilo slovenski javnosti, ki so jo begala napačna poročila po domačih, nemških in italijanskih listih. — Odbor „Društva slovenskih profesorjev“

**** Učiteljstva na Hrvaškem in v Slavoniji.** Koncem šolskega leta 1911/1912 je bilo na Hrvaškem in v Slavoniji šest učiteljstev; od teh so tri deželna: moško učiteljstvo v Zagrebu, v Petrinji in v Osijeku. Ostala tri učiteljstva so konfesionalna: žensko učiteljstvo v samostanu usmiljenk v Zagrebu, srbsko učiteljstvo v Karlovcu in srbsko učiteljstvo v Pakracu. Na moških učiteljstvih v Osijeku in Petrinjah se smejo vpisati tudi ženske. Ker postanejo lahko učiteljice tudi učenke, ki dovrše dekliski licej v Zagrebu se učno oboje tega zavoda šteje k onemu na učiteljstvih. Na vseh navedenih zavodih je bilo 97 učnih oseb in 704 učenci in učenke, in sicer: v Zagrebu na kralj. učiteljstvu 15, oziroma 140, na učiteljstvu usmiljenk 15, oziroma 198 in na liceju 24, oziroma 75; v Petrinji 12, oziroma 62; v Osijeku 14, oziroma 106; v Karlovcu 10, oziroma 64 in v Pakracu 7, oziroma 59. Med učenci je bilo 301 moški in 403 deklet. Po veri se dele: 509 rimokatolikov, 174 pravoslavni. Stroški za vsa učiteljstva so znašali 292.708 kron, od tega 241.896 kron za plače učiteljskega oboja.

**** Društvo slovenskih profesorjev** priredi v soboto, dne 19. t. m., ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ prijeteljski sešatek. Na dnevnem redu je razgovor o predlogih na delegacijskem zborovanju v Krakovu. Z ozirom na pomembnost predmeta in važnost stanovske organizacije pričakuje prav posebno obilne udeležbe — odbor.

Politiški pregled.

*** Angleške sufragetke** so si ustanovile lastno gledališče. Uprizarjale se bodo predstave, ki se bavijo z ženskim vprašanjem. Vsa dela, kakor vodstvo, insceniranje, dekoracije itd. bodo izvrševale izključno ženske roke.

*** Generalni štrajk na Belgijskem** bo povzročil državi neizmerno škodo. Tona premoga, ki je veljala prej 16 frankov, velja sedaj 23. Peči v steklarnah bodo morali pogasiti in taka peč je potem za nič, ker se mora podreti, kar pomeni izgubo 9 milijonov K. Dosedaj je bilo na Belgijskem 27 peči z mesečno produkcijo v vrednosti pet milijonov frankov. Tudi mnogo plavžev bodo morali opustiti z dnevnega izgubo 100.000 fr. Štrajkujočih bo okoli pol milijona.

*** Dijaške demonstracije za Črno goro v Milanu.** V petek popoldne se je zbralo v Milanu okrog 300 laških dijakov, ki so priredili po mestu demonstracijski obhod. Nosili so v rokah črnogorske zastave in klicali so: „Živel črnogorski kralj!“ Policija je bila popolnoma mirna in jih je pustila pri miru, ker niso razgrajali. Za dijake je hodila velika množica prebivalstva, ki se je vedno bolj množila in viharno pozdravljala demonstrante. Demonstranti so šli nato pred poslopje črnogorskega konzula, kjer so vno-vič klicali: „Živela Crna gora!“ Na balkonu se je pokazal črnogorski konzul s svojimi funkcionarji in se je demonstrantom zahvalil za ovacije. Nato so se demonstranti mirno razšli.

*** Papež je govoril.** Ko je zadnjič sprejel papež v beneškijski dvorani v Vatikanu laške romarje iz Milana, se mu je poklonil kardinal Ferrari, katerega fulmi-

nantno klečeplaznemu nagovoru je odgovoril papež blagohotno, da bo on vedno in dosledno vztrajal na nepobitnih zahtevah katoliške cerkve, na zahtevah, katere ji je priznal neki konstantinski edikt, ki določa cerkvi, pravico do eksistenčnih sredstev (denar in naturalije), z kaj teh zahtev cerkvi ne more nihče odrekati, ker cerkev katoliška tudi ni končno družba angelov, marveč družba ljudi. Gotovi ljudje, pravi papež, nam hočejo odrekati človeške zahteve in potrebe, toda to je krivično. Tudi papež hoče imeti pri tem svoj delež. Glede časopisa se je izrazil Petrov namestnik, da si dovoli časih malo preveč. Končno pa je izjavil sveti oče, da ga strašno veseli, da lahko v tako številnem krogu pohlevnih ovčic poudarja, pravice sv. cerkve in je pozival navzoče romarje da naj se pač trdno oklenejo sv. vere in Petrovega stola, da ne bodo odpadli zvesti od najzvestejših.

*** Novo drž. posojilo.** Finančni minister vzame v Nemčiji novo državno posojilo v znesku 130 milijonov kron ali 122.800.000 nemških mark. Posojilo se bo rabilo za železniške potrebe. Obrestna mera je 4 in pol in posojilo se vrne v 65 letih. O priliki pogajanj za to posojilo je finančni minister zatrdil, da je položaj na Balkanu jako pomirljiv in da se vsa zadeva v kratkem ugodno reši.

*** Politiške razmere v Bosni** postajajo od dne do dne bolj žalostne. Vlada sili svoj nemški uradni jezik pri železnica, politične stranke pretijo z opozicijo pri proračunu. V Bosni se zopet vidi v malem vso našo notranjo politiko. Vlada po vsej sili hoče prodrati s svojim predlogom o nemškem uradnem jeziku, kar za Bosno pomeni velik gospodarski korak nazaj. Uboga dežela naj plačuje železnice, službe naj pa imajo Nemci, ki nimajo doma kaj jesti. To je kletev, ki leži na tej ubogi deželi, in z nemščino naj bo sedaj vse lepo ozdravljeno.

Učiteljski konvikt.

Letnina: Valentin Zavrl in Ernestina Oman, oba iz Begunj pri Lescah. Ivan Pavlišek, nadučitelj v Rušah pri Mariboru. Hvala!

Obresti: 482 49 K.

Darovi: Kmetiska Posojilnica Ljubljanske okolice v Ljubljani, 50 K; Ciril-Metodova podružnica Hrastnik, na zahtevo g. E. Gangla 4 K od vstopnine k igri „Sin“. Hvala!

Kranjske vesti.

—r— **Odlikovanje.** Nadučitelj ljudske šole v Spodnjem Logatcu, Josip Turk, je bil odlikovan za svoje službovanje z naslovom ravnatelja. To je plačilo, ker se je moral kot okr. šolski nadzornik umakniti — Struklju!

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. mestni šolski svet je imenoval na mesto na dopustu se nahajajočega nadučitelja Jakoba Dimnika, dosedanjega volonterja na IV. mestni deški ljudski šoli Ano Likozarjevo za suplenta na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Na mesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajoče učiteljice Marije Kotnikove je bila imenovana za suplentinjo Kornelija Čermeljeva na štirirazredni ljudski šoli v Raki. Obolelo učiteljico Franciško Mikčevo v Žužemberku bo nameščala suplentinja Ljudmila Pristovova.

—r— **Souvanovo hišo v Šelenburgovi ulici v Ljubljani** so vzele za prihodnje šolsko leto v najem Uršulinke. Prodajalnice v prtiličju ostanajo, sobe v prvem nadstropju pa se adaptirajo za učilnice.

—r— **Zaročil se je** tov. Franc Luznar, nadučitelj na Primskovem pri Kranju z gospi Karlo Sajovčevico iz Kranja.

—r— **„Tagespošta“** prinaša te-le zanimive podatke o gospodarskem propadanju kranjske dežele: L. 1911 je bilo v uradnem področju ljubljanskega dež. sodišča izvršenih 14.215 eksekucij, od teh v Ljubljani 5186, v l. 1912 pa 16021 in od teh v Ljubljani 5668. L. 1911 v uradnem področju okrožn. sodišča Novo mesto 7214, od teh v mestu samem 349; l. 1912 je bilo 8464 eksekucij, od teh v Novem mestu 224. Negotovo stanje države v teh časih je povzročilo l. 1911 pri deželnem sodišču v Ljubljani 13, leta 1912 pa 25 konkurzov. V industriji je bilo lanske leto opažati jako mlačno gibanje, tudi stavbarstvo še od potresnega leta 1895 ni bilo nobeno leto tako slabo kakor lani. Žetev lani je bila slabo srednja. Vinska letina še ni bila nikdar, odkar obstojajo novi nasadi, tako slaba kakor lani. Kredit je bil drag, blagovni promet neznaten. Za-

radi vojne na Balkanu je malo denarja, zato morajo veliki trgovci dolgo čakati na izplačila zadolženih malih trgovcev, ti pa zopet na odjemalce, ki kupujejo na kredit tudi samo najpotrebnejše stvari. Živinoreja trpi na pomanjkanju krme in služinčadi. Vse, že deca, misli in išče rešitve v izseljevanju v Ameriko. — Mi pa se le bojujemo dalje — za Albanec!

—r— **Tujski promet na Kranjskem leta 1912.** Deželna Zveza za tujski promet nam poroča da dokazujejo statistične tabele, ki je sestavila c. kr. deželna vlada, da je bilo v minulem letu 102.908 tujcev na Kranjskem. Tujski promet je torej znatno napredoval in se je število zvišalo od leta 1908, ko je bilo vseh tujcev le 75.702, za 27.206, to je približno za 40%. Posebno lepo narašča število tujcev v našem glavnem mestu Ljubljana je imela leta 1912 vzlic slabi sezoni 75.672 tujcev ter je naraslo število za 7222 več kot leta 1911. Drugi gorenjski kraji zaradi slabe letne sezone niso napredovali. Bled je imel 5775, Bohinj 2402, Kranjska gora 624, Kamnik 354 in Toplice 1114 tujcev. Obisk postojnske jame je narasel; obiskalo je v preteklem letu 70.416 tujcev našo svetovnoznano jamo. Obisk se je torej za 11.000 od leta 1911 povzdignil.

Štajerske vesti.

—š— **Nekaj migtljajev našim mladim tovaršicam.** V nekem listu čitamo: Da je učiteljicam marsikaj dovoljeno, kar vobče drugim damam ni, je istina. Nikakor pa ni njihovem ugledu v korist, ako sprejmejo v svoji sobici poedine moške obiske. Naravnost škandalozno je, ako so ti obiski različnih gospodov, znabiti tudi neučiteljev, in se vrše prepogosto in vsak čas. Povrhu pa imajo take — nedolžne — zabave med drugimi še te le slabe posledice: Prej jako vestna in marljiva mlada učiteljica postane razstresena, pozabljiva in površna. Vse drugo ji ropi po glavi. Samo priprava in poprava ne. Šola ji je neljuba čakalnica na brzovlak v željno pričakovano možitev. Drage tovaršice, tako ne! Spoštovani tovariši, vi pa premišlujte, ali niste prekoračili meje dostojnosti s svojim vedenjem.

Mlada učiteljica.

—š— **Iz Gradca.** Deputaciji štajerskih deželnih uradnikov je dr. pl. Kaan zatrjeval, da se bo on kot finančni referent jako zavzel za to, da se bodo državni preodkazni deželam v prvi vrsti porabili za deželno uradništvo in učiteljstvo.

—š— **V Mürzzuschlagu** je ondotni občinski odbor sprejel resolucijo v prilog regulaciji učiteljskih plač, razentega pa pozdravlja sklep štaj. deželnega odbora, preko deželnega zbora urediti vprašanje plač deželnih uradnikov in učiteljstva.

—š— **Iz Gradca** nam pišejo: Na vsakem občnem zboru štajerske kmetijske družbe se opaža, da je s slovenske strani slaba in nič organizirana udeležba. Slovenske podružnice tvorijo s svojimi člani tretjino v družbi, a ker so na občnem zboru številno in kvalitativno slabo zastopane, pridemo Slovenci prav slabo do veljave. Ne mislimo samo na glasovanja, tudi primernih debatarjev, ki bi bili strokovno dobro podkovani in bi lepo govorili, nimamo. Če se kdo oglasi, je to kvečjemu kak izzivalec, ki bi rad na občnem zboru strokovne kmetijske organizacije govoril politiko. Za to je dovolj časa in prostora drugod. Ko so se sprejeli Hohenblumovci in Pantzevci, je očital nekdo Pantzu, da je bil svoje čase napredni agrarec, danes pa je klerikalec. — Pantz se je branil z Bismarckom, češ, da je prišel kot konservativec, končal pa kot nacionalni liberal. Študij in življenjske prilike lahko izpremenijo politično naziranje. Verstovšek, ki je dotlej gledal topo pod mizo in se očitno dolgočasil, mu je živahno pritrjeval, kar je zbudilo med slovenskimi udeleženci živahno veselost. Saj je našel sorodno dušo; obenem se mu je pomirila vest, ko je slišal, da tudi veliki Bismarck ni bil kot politik večji značaj kot mali Verstovšek.

—š— **Slivnica pri Celju.** V 78. šte. „Slov. Naroda“ z dne 7. aprila t. l. dopisnik iz Šmarja pri Jelšah ostro prijema člane okr. šolskega sveta zaradi imenovanja nadučitelja pri Sv. Stefanu. Smelo trdim, da je ta dopisnik drugod doma in ne v Šmarji; tudi se ne bom prekal, trdi li prav ali ne, ozir. ali je napad upravičen ali ne. — Ker pa tam pozivlja učiteljstvo šmarskega okraja, naj to mene kot zastopnika pokliče na odgovor — izjavljam, da tega prav nič ni treba, ker bom o priliki prihodnjega zborovanja to zadevo pojasnil toliko, kolikor me ne veže uradna tajnost.

Toma Kurbus.

—š— **Iz Mozirja** nam pišejo: Tukajšnji okoliški občinski odbor je imenoval v svoji zadnji seji tukajšnjega nadučitelja tovarša Franca Praprotnika svojim častnim občanom za zasluge, ki si jih je pridobil za občino, posebno na poiju sadjarstva. Občin. odbor je govoril vsem, ki znajo delo čistati, iz srca. Vseh edina želja je, da bi bilo dano tovarišu nadučitelju mnogo pomladi z njenim cvetjem, ki ga toli ljubi; mnogo jeseni, ki prinašajo sadove njegovega truda! Živio!*)

Goriške vesti.

—g— **Obrtne šole na Goriškem** so dobile deželno podporo, in sicer: v Komnu 350 K, v Gabrovici 601 K 43 vin., v Ajdovščini 300 K 73 vin., v Bovcu 300 K 73 vin., v Sežani 300 K 73 vin., v Tolminu 300 K 73 vin., v Kanalu 300 K 73 vin.

—g— **Za suplenta na goriškem moškem učiteljstvu** je imenovan Anton Pavšič.

—g— **Poslopje za italijansko moško učiteljstvo** bodo zidali v Gradišču ob Soči.

—g— **Pomnoženi c. kr. okrajni šolski svet** za goriško okolico je imel svojo sejo pretekli četrtek ob 10. in pol popoldne na Vogrskem, in sicer zato na Vogrskem, da so si ogledali vsi člani okrajnega šolskega sveta poslopje, ki se namerava kupiti za tamošnjo ljudsko šolo, in sicer Rubijev grad. Okrajni šolski svet je razpravljal na tej seji tudi o raznih drugih predmetih.

—g— **Oficirji pri Schulvereinu.** Vojaško poveljstvo v Gorici je priredilo zabavo, ki se je vršila v poslopju Schulvereina in ki je baje izborno uspela. Sodelovali so oficirji in dame tamošnje družbe, kar se v nemških krogih pohvalno omenja. Zabave-željnim ljudem gotovo privoščimo to, a vprašali bi pa vendar vojaško poveljstvo, bi li dovolilo častnikom sodelovati tudi na kaki prireditvi v slovenske kulturne svrhe, pri čemer pa moramo še posebe naglasiti, da društvo Schulverein ne zasleduje samo kulturnih namenov, ampak je njegovo delovanje nacionalno-politiške naravi, naperjeno naravnost proti eksistenci našega naroda — je torej za nas Slovence politično-bojna organizacija v najusodnejšem pomenu te besede.

—g— **Narodni muzej v Gorici.** Za Narodni muzej v Gorici prihajajo pridno darovi. Obilo lepih reči je že nabranih. Sedaj so nabrani darovi zbrani v posebni sobi hiše Drufovke v Gosposki ulici; treba bo pa dobiti primerne prostore in otvoriti muzej.

—g— **Profesor Finšger.** „Soča“ poroča: V soboto popoldne je šla kot blisk po mestu vest, da je bil proti popoldnevno aretiran profesor Finšger, prejšnji okrajni šolski nadzornik v Gorici, ker bi bil zapleten v afero Rozina. Finšger je v preiskovalnem zaporu in se vodi proti njemu preiskava, ki pač dožene, kaj je na stvari resnice.

—g— **Akademija,** ki so jo priredile v nedeljo gojenke goriškega c. kr. ženskega učiteljstva s sodelovanjem vojaške godbe v korist podpornega sklada za gojenke zavoda, je uspela izborno v vsakem pogledu. Došlo je obilo občinstva, ki je z zanimanjem prisostvovalo proizvajanju vzporeda.

—g— **Dijaški koncert,** ki se je vršil v soboto, 5. aprila s sodelovanjem moške in ženske podružnice sv. Cirila in Metoda, je bil povoljno obiskan. Najlepša točka vzporeda je bila Dvořakova „Humoreska“, ki jo je moral Karel Sancin na splošno željo občinstva ponoviti. Pokazal nam je izborno tehniko in občutek, s katerim igra. Od njega pričakujemo lahko upravičeno še marsikaj v bodočnosti. Presenetil nas je tudi gojenec II. tečaja Bravničar. Ne slikamo si ničesar v iluzijah, ampak zdi se nam, da vstajajo nove moči z umetniškim zanosom in energijo mladosti. Dvignila nas je Raffova „Kavatina“, ob „Ogrskem plesu“ pa smo obstali. Orkester je igral na splošno dobro. Najbolje je izvajal Richterjevo „Korsičanko“. Pevski zbor nam je najbolj ugajal v „Spevi lidu českeho“. Pri veselici so igrali burko „Izposojena soproga“. Igralci so bili dobri.

—g— **Smrtna kosa.** Pretekli petek je umrl na operaciji v bolnišnici v Trstu tov. Kristijan Bratina, nadučitelj v Bovcu je služboval 23 let. Zapuščal vdovo in osem otrok. Blag mu spomin!

—g— **„Lega Nazionale“ v Gorici.** Na občnem zboru podružnice v Gorici se je sporočilo, da je imela lani dohodkov K 12.427.93. Preostalo ji je iz leta 1911 K 6.637.93. Torej skupno K 19.065.86. Iz-

*) Tej želji se pridružujemo tudi mi. Uredn.